

В статье исследуется влияние внешних факторов при формировании маркетинговой стратегии предприятиями кондитерской отрасли.

Ключевые слова: маркетинговая стратегия, маркетинг, кондитерская промышленность, кондитерские изделия, рынок, экспорт, импорт

In the article influence of external factors is probed at forming of marketing strategy the enterprises of pastry industry.

Keywords: marketing strategy, marketing, confectionery industry, confectionery, market, export, import

УДК 658.5.:339.13.027.

П.В. БРІНЬ, канд. економ. наук, проф., НТУ «ХПІ»;

А.Ю. БОНДАРЕНКО, студент, НТУ «ХПІ»

АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ІНСТИТУТУ БАНКРУТСТВА УКРАЇНИ

У статті визначено сутність поняття банкрутства відповідно до вітчизняного законодавства. Автором виявлено основні чинники впливу на кризовий стан та банкрутство підприємств, охарактеризовано стан банкрутства суб'єктів господарювання в Україні протягом останніх років та визначено наслідки банкрутства підприємств на розвиток економіки в цілому. Бібліогр.: 9 назв.

Ключові слова: банкрутство, санація, ліквідація, економічна криза, арбітражний керуючий.

Вступ. Формування економіки України на принципах ринкових відносин та стрімкий розвиток світових процесів глобалізації сприяли виникненню нових функцій держави, у тому числі щодо захисту усіх суб'єктів права власності і господарювання. З'явилися раніше не відомі українському суспільству правові інститути, що регулюють правовідносини в цій сфері. Одним із таких став інститут банкрутства. За своєю суттю банкрутство як цивільно-правова категорія є невід'ємною частиною ринкової економіки, природним процесом конкурентної боротьби, у ході якої слабкі підприємства вибувають з цього процесу, а натомість держава отримує економічно міцних, конкурентоздатних суб'єктів господарювання. У той же час у процесі банкрутства набули поширення порушення законодавства, що його регулює, факти фіктивного банкрутства, доведення до банкрутства та незаконних дій у разі банкрутства, що й визначає актуальність даної проблеми.

Відмічається, що однією з причин виробничої і фінансової неплатоспроможності українських підприємств, кризи неплатежів, які призвели за останній час до значного зменшення реального валового внутрішнього про-

---

© П.В. Брінь, А.Ю. Бондаренко, 2013

дукту, полягає в тому, що дотепер українерішуче та неефективно застосовується такий визнаний у всьому світі спосіб цивілізованого врегулювання відносин боржників і кредиторів, як банкрутство.

Про неефективність процедури банкрутства в нашій державі свідчать наступні цифри: тільки 9 % справ про банкрутство в Україні закінчується відновленням платоспроможності (в порівнянні з 60-85 % у розвинених країнах); лише 9 % вимог кредиторів вдається повернути (в країнах Східної Європи і навіть Середньої Азії – 31 %). При цьому в Україні на супроводження справи про банкрутство уходить близько 42 % бізнесу, в той час як у більшості країн – не більш 13 %.

В розділі «Припинення діяльності підприємств» рейтингу Світового банку Doing Business-2010 Україна знаходилась на 145-му місці з 183 держав, далеко позаду Білорусі, Молдови, Казахстану і Киргизії. При цьому процедура банкрутства українських підприємств може тягнутися роками. А вже у 2011 році, згідно з даними дослідження Світового банку і Міжнародної фінансової корпорації «Ведення бізнесу» за показником «закриття бізнесу», до якого належить банкрутство, Україна посіла 150 місце серед 183 країн світу, бізнес-клімат яких досліджувався. Таким чином, ситуація є катастрофічною і до того ж постійно погіршується.

В сучасних умовах, що характеризуються політичною та економічною нестабільністю, діяльність українських підприємств може бути ускладнена різними кризовими ситуаціями, які в подальшому призводять до неплатоспроможності або банкрутства. Тому на сьогоднішній день в Україні спостерігається збільшення кількості неплатоспроможних підприємств, що є наслідком фінансової кризи, від якої потерпають підприємства та економіка держави в цілому. Отже, проблема банкрутства суб'єктів господарювання в Україні з кожним роком стає все більш актуальною. Таким чином банкрутство має негативний фінансово-економічний, політичний та соціальний вплив на ситуацію в нашій країні.

Аналіз основних досягнень і літератури. Проблематику формування та розвитку системи запобігання банкрутству підприємства розглядають у своїх наукових працях такі вітчизняні та іноземні вчені, як Наливайко А.П., Нікітіна Н., Телін С.В., Терещенко О., Тинний І.В. та інші. В роботах даних авторів розкрита сутність та природа таких понять як «економічна криза», «банкрутство підприємств» та «санация», проаналізовані причини та наслідки настання кризи для підприємства та економіки в цілому [5].

Метою дослідження є аналіз сучасного стану банкрутства підприємств в Україні та визначення основних його недоліків. Але ж ситуація в Україні постійно змінюється, тому інститут банкрутства потребує постійного моніторингу.

Матеріали досліджень. Банкрутство підприємства безпосередньо пов'язане з погіршенням його фінансового стану і отриманням збитків. За

даними Державного комітету статистики в 2009-2011 роках збитки підприємств України суттєво зросли. Найнижча чисельність збиткових підприємств спостерігалася в 2007 році – 32,5 %. В 2008 році їх кількість зросла до 38,9 %, а в 2009 – 47,2 %. Що ж стосується 2010 року, то кількість збиткових підприємств зменшилась і склала 38,3 %, а вже в наступні роки знову почала зростати. Тобто, негативний вплив фінансової кризи на фінансовий результат діяльності підприємств став відчутним в 2008 році, що і призвело до різкого зростання банкрутств у 2009-2012 роках [7].

Державний департамент з питань банкрутства наводить останні аналітичні дані щодо ситуації банкрутства в Україні станом на 01.05.2012, які представлені в табл. [6].

Таблиця – Аналітична інформація Державного Департаменту з питань банкрутства станом на 01.05.2012р.

Інформація щодо підприємств	Кількість
Загальна кількість підприємств, які перебувають в процедурах банкрутства, з них:	14 265
державних підприємств;	331
підприємств, у статутному фонді яких частка державної власності перевищує 25%	236
Кількість припинених протягом квітня 2012 року справ, з них:	674
державних підприємств;	11
підприємств, у статутному фонді яких частка державної власності перевищує 25%	4
відсутнього боржника	445

Варто відзначити, що під загрозою банкрутства в Україні перебувають у переважній більшості малі та середні підприємства, а стабільність розвитку ринкової економіки, як відомо, залежить від ефективності функціонування в країні малого та середнього бізнесу. В Україні спостерігається стабільна тенденція до підвищення ролі малого підприємництва в економіці [2].

А ось Forbes склав рейтинг найбільших банкрутств України в 2012 р., які наведені на рис. Більшість з них були ініційовані, щоб відбитися від кредиторів або вивести хороші активи на інші юрисдикції.

Аналізуючи, сучасний стан інституту банкрутства України, можна виділити три його основні проблеми.

Перша проблема полягає в тому, що основним підходом до вирішення проблем існування збиткових підприємств у справі про банкрутство є не відновлення платоспроможності таких підприємств, а їх ліквідація.

Другою значною проблемою інституту банкрутства в Україні є так звані «схемні» справи, коли банкрутство використовують з метою «відмивання»

коштів або ж рейдерського захоплення майна боржника. Хоча їх статистики в України і не існує, але всім відомо, що вони є, і механізм здійснення таких зловживань також ні для кого не секрет.

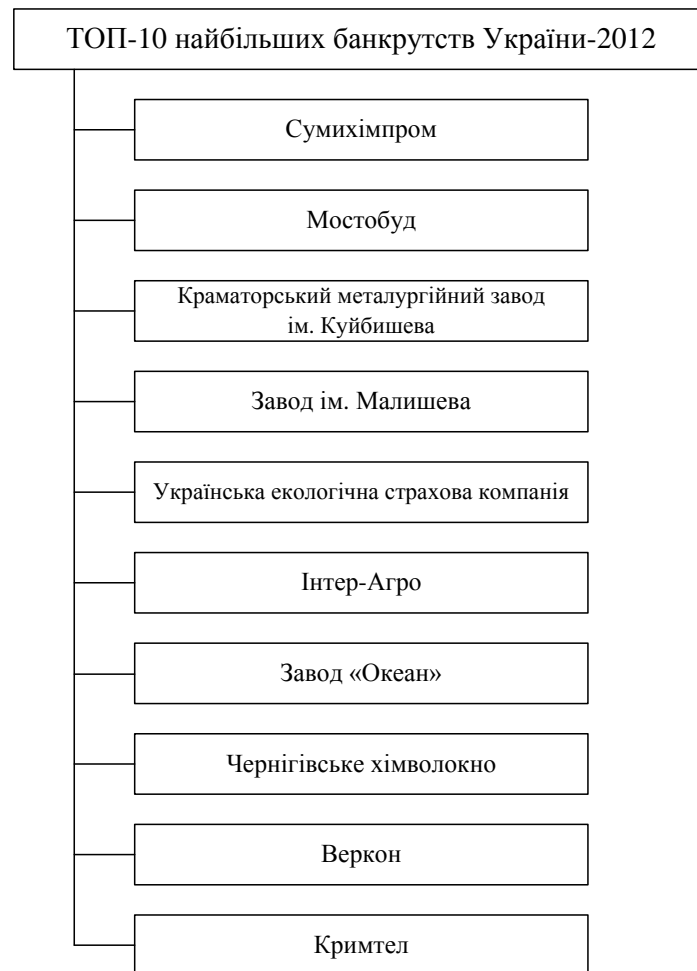

Рис. – ТОП-10 найбільших банкрутств України-2012 за даними Forbes

Іншим аспектом є використання банкрутства як спосіб протидії «рейдерству». Отже, процедуру банкрутства можна використовувати і як спосіб протидії «рейдерської» атаки.

Основними принципами антикризового управління є постійна готовність до реагування та превентивність дій. Згідно з даними положеннями краще запобігти кризі, а ніж забезпечувати нейтралізацію негативних наслідків, необхідно повністю реалізувати внутрішні можливості виходу з кризової стану та використовувати в разі необхідності відповідні форми санації підприємства для запобігання банкрутству підприємства.

Цілями запобігання банкрутства підприємств повинні бути:

- забезпечення ліквідності і платоспроможності підприємства;
- отримання прибутку і забезпечення відповідного рівня рентабельності.

Існують певні напрями дій які сприяють підвищення ефективності діяльності суб'єктів господарювання і запобіганню банкрутства підприємства:

- технологічні нововведення;
- рівень ефективності використання устаткування;
- ресурсозберігаючі технології [3].

Динаміка банкрутств в Україні істотно збільшилася в період кризи. Також характерною особливістю є зростання чисельності державних підприємств-банкрутів. Одночасно збільшується кількість підприємств, що отримують збитки від своєї діяльності, а отже мають передумови для банкрутства в майбутньому. Більшість підприємств України знаходяться або в кризовій ситуації або на межі кризи. Підприємствам необхідно створити систему заходів, що допоможе завчасно спрогнозувати банкрутство, виявити негативні кризові явища та застосувати заходи антикризової політики управління щодо недопущення чи подолання фінансової кризи.

Розглядаючи сучасний стан інституту банкрутства в Україні неможливо оминати питання про те, що з 21 листопада 2011 року виконання повноважень центрального органу виконавчої влади з формування та забезпечення реалізації політики з питань банкрутства фактично перейшло з Міністерства економіки України до Міністерства юстиції України [8].

Розпорядження, яким визначено момент початку виконання Мін'юстом цих повноважень і, відповідно, фактичне припинення повноважень Державного департаменту з питань банкрутства було прийнято 16 листопада 2011 року, на засіданні Кабінету Міністрів.

Отже, Мін'юст був визначений головним центральним органом виконавчої влади в даній сфері в результаті оптимізації системи центральних органів виконавчої влади та ліквідації Державного департаменту з питань банкрутства.

Таким чином, згідно з розпорядженням Кабміну, з 21 листопада 2011 р. Міністерство юстиції та його територіальні органи (Головні управління юстиції Міністерства юстиції України в Автономній Республіці Крим, в областях, містах Києві та Севастополі) почнуть фактичне виконання повноважень у сфері банкрутства.

Роблячи висновки, можна сказати, що інститут банкрутства в Україні ще розвивається і не є досконалим. Реформи законодавчого регулювання системи банкрутства повинні покращити регулювання в цих сферах та має сприяти кращому захисту прав власності та підвищити інвестиційну привабливість Української економіки.

Необхідність законодавчих змін зумовлена неефективністю процедур банкрутства в Україні. Як наслідок, Україна за показником «закриття бізнесу» займає неприпустимо низьке 150 місце серед 183 країн світу (згідно з дослідженням Світового банку та Міжнародної фінансової корпорації «Ведення бізнесу – 2011»). За даними останнього дослідження міжнародної

юридичної фірми Кліффорд Чанс (Clifford Chance) «Європейські процедури банкрутства 2011», у відповідь на світову економічну та фінансову кризу, починаючи з 2009 року суттєвого реформування зазнало законодавство про банкрутство Чехії, Польщі, Угорщини, Росії, Іспанії; в процесі реформування знаходяться Франція та Німеччина.

Зрозуміло, що оновлення законодавства про банкрутство назріло давно.

Головними недоліками діючого законодавства України про банкрутство є значна тривалість процедури (від 3 до 10 років), її висока вартість (до 42 % вартості майна боржника) та неефективність (сума відшкодування кредиторам до 7,9 %). Діючий закон є вигідним переважно для недобросовісних боржників та сприяє існуванню неплатоспроможних та збиткових підприємств.

Реформа законодавства про банкрутство в Україні передбачена Програмою економічних реформ Президента України на 2010-2014 рр.

Висновки. Для усунення перерахованих вище недоліків інституту банкрутства України необхідно:

- становити більш стислі строки процедур банкрутства;
- мінімізувати видатки на проведення процедури;
- підвищити ефективності процедури;
- змінити статус арбітражних керуючих та контроль за їх діяльністю;
- збалансувати захист інтересів усіх учасників.

В результаті запропонованих змін буде досягнуто балансу інтересів кредитора та боржника (шляхом забезпечення послідовного дотримання принципу незворотності, швидкості та повноти повернення боргу), забезпечено пріоритетність збереження бізнесу (а не власника), створено систему попередження недобросовісної поведінки та фіктивного банкрутства.

Список літератури: 1. Про відновлення платоспроможності боржника або визначення його банкрутом: Закон України [прийнято ВР 30 червня 1999 р. № 784-XIV/784-XIV] // Голос України. – 1999. – 30 липня. 2. Біловол Р.І. Методологічні підходи до розробки концепції антикризового управління підприємством / Р.І. Біловол // Регіональні перспективи, 2007. – №7. – С. 12-14. 3. Наливайко А.П. Теорія стратегії підприємства. Сучасний стан та напрямки розвитку: Монографія. – К.: КНЕУ, 2009. – С. 153-158. 4. Сажієнко С.А. Роль антикризового управління в запобіганні банкрутства підприємств // Вісник Хмельницького національного університету, 2009. – № 6. – Т. 2. – С. 52-55. 5. Терещенко О. Банкрутство підприємства // Економіка України, 2007. – № 10. – С. 14-15. 6. Державний Департамент з питань банкрутства [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.sdb.gov.ua. 7. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua. 8. Міністерство юстиції України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minjust.gov.ua/news/37547>. 9. Газета Trust.ua [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.trust.ua>.

Надійшла до редколегії 07.06.2013.

УДК 658.5.:339.13.027.

Аналіз сучасного стану інституту банкрутства України / П.В. Брінь, А.Ю. Бондаренко // Вісник НТУ «ХПІ». Серія: Актуальні проблеми розвитку українського суспільства. – Харків: НТУ «ХПІ», 2013. – № 69(1042). – С. 155-161. Бібліогр.: 9 назв.

В статті определена сущность понятия банкротства согласно отечественному законодательству. Автором выявлены основные факторы влияния на кризисное состояние и банкротство предприятий, охарактеризовано состояние банкротства субъектов хозяйствования в Украине в последние годы и определены последствия банкротства предприятий на развитие экономики в целом.

Ключевые слова: банкротство, санация, ликвидация, экономический кризис, арбитражный управляющий.

The article defines the essence of the concept of bankruptcy in accordance with national legislation. The author identifies the main factors of influence on the state of crisis and bankruptcy of enterprises, the state bankruptcy of businesses in Ukraine in recent years and determined the effects bankruptcy on the economy as a whole.

Keywords: bankruptcy, reorganization, liquidation, economic crisis, the trustee in bankruptcy.

УДК 338.45.01

В.А. СОКОЛЕНКО, канд. економ. наук, проф., НТУ «ХПІ»;
М.І. УСАЧОВ, студент, НТУ «ХПІ»

УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ В КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

У статті розкрито суттєві закономірності, які відображають діяльність окремих підприємств в умовах нерівноважного економічного середовища. Подано рекомендації щодо вдосконалення управління підприємством в таких умовах. Бібліогр.: 12 назв.

Ключові слова: економічне управління, нерівноважне економічне середовище, сталий розвиток підприємства, стратегічне планування, фінансова стабільність.

Вступ. Сучасний стан розвитку економіки та суспільних відносин відзначається низкою ознак, які, практично, не спостерігались в попередні історичні періоди. Це насамперед – підвищення інтенсивності перебігу економічних процесів, скорочення часу різноманітних економічних дій – від проектування виробу до тривалості його експлуатації, підвищення швидкості економічних операцій – від перевезення вантажів до розробки нових технологій, зближення учасників виробництва, виявлене у простоті транспортування чи доступності електронних телекомунікацій. Цей, далеко не повний, перелік ознак сучасного стану економіки показує, що за існуючих умов економіка набула (в порівнянні з попередніми іс-